

HÖRNSTENEN

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND
HÖRNSTENEN ÄR KRISTUS JESUS SJÄLV (EF 2:20)

1/2023

KRISTEN APOLOGETIK I FÖRÄNDRING

STI FIRADE 35 ÅR

UPPENBARAT ELLER KONSTRUERAT?

Den fråga, som för tillfället splittrar kristendomen allra mest, är frågan om huruvida kristendomen är något som har uppenbarats eller om den huvudsakligen är ett av människan skapat system. Denna skiljelinje genomsyrar alla kyrkor och är roten till många kontroverser.

I våra västerländska samhällen är vi vana vid att bygga upp vår värld så som vi vill, samt att göra oss själva till måttstock för allting. Det är ett sätt att tänka som också lätt sipprar in i kristendomen.

Då så sker, blir även kristendomen formbar. Våra egna preferenser blir vår högsta auktoritet för vad vi tror att kristendomen handlar om. Därför är den centrala frågan: finns det någon utommänsklig, uppenbarad sanning som den kristna kyrkan besitter? Har kristen förkunnelse gudomlig sanktionering eller är den, när allt kommer omkring, inget annat än en mänskligt sett klok undervisning?

Dessa diskussioner handlar i grund och botten om läran om Kristus. Om Jesus verkligen är Guds son som blivit människa, har kristendomen en gudomlig grund. Om Kristus verkligen är den andra personen i gudomligheten, bör vi lyssna till honom och glömma våra egna åsikter, preferenser och önskemål. Vi har också anledning att lyssna på apostlarna, som Kristus gav auktoritet och befogenhet att undervisa.

Om Jesus bara är en människa – en upplyst god lärare eller en marxistisk omstörtare av maktstrukturer – då är kristendomen bara ett mänskligt projekt. Och om den kristna kyrkan är en mänsk-

lig konstruktion – resultatet av våra egna ansträngningar – då är de kristna lärorna alltid i viss mån godtyckliga och utbytbara. Då har de ingen grund i någon verklighet utanför människan själv.

Då kan tron heller inte förankras i något som ligger utanför människan. Tron blir en tro på människan själv. Den står så att säga i tomma luften. Evangeliet blir i sin tur ett projekt för samhällelig frigörelse eller för något annat historiskt och inomvärldsligt, som visserligen har en koppling till Jesus och som är religiöst till sitt yttre, men som till sitt innehåll är ateistiskt.

Allt detta rimmar naturligtvis väl med ett modernt etos, men det är destruktivt för den äkta kristendomen. Det finns all anledning att om och om igen understryka att kyrkan inte bara är en sociologisk gemenskap utan till syvende och sist något övernaturligt.

SANTERI MARJOKORPI

1.3.2023

(ÖVERS. JAKOB DAHLBACKA)

BE DIN VÄN BLI STI:S STÖDMEDLEM!

Vi utmanar Hörnstenens läsare att be sina vänner att bli stödmedlemmar i STI och Hörnstenen-prenumeranter. Berätta alltså åt din vän eller släkting om möjligheten att stöda STI:s viktiga arbete. Åt var och en, som får med åtminstone en ny understödjande medlem, skickar vi gratis en Iustitia-bok som man själv får välja.

Du blir stödmedlem genom att sända e-post till adressen sti@sti.fi. Av mailet bör framgå avsändarens namn, adress och uppgift om du är ”studerande” eller ”icke-studerande”. Dessutom vill vi ha din telefonnummer för att STI vid behov kan granska anmälan genom att ringa upp dig. Vi ger inga personuppgifter vidare, t.ex. till marknadsföring.

STÖDMEDLEMBETALNINGARNA ÅR 2023

Brevet med 2023 års stödmedlemsavgift skickas de närmaste veckorna per post till alla våra stödmedlemmar. Om du vill kan du också betala din stödmedlemsavgift med det bankgiro som åtföljer denna tidning. När du betalar, använd samma referensnummer som finns på denna tidnings baksida ovanför dina tryckta adressuppgifter. Detta underlättar att stödmedlemsavgiften bokförs rätt i vårt medlemsregister och på samma gång sparar vi bankavgifter.

Vi önskar att du betalar din stödmedlemsavgift under våren. Förfallodagen är 30.4.2023. Det finns alltså gott om tid att betala. Stödmedlemsavgiften är för personmedlemmar 50 € per år och för samfundsmedlemmar 100 € per år (församlingar, företag m.m.). Studerandemedlemmar behöver inte betala någonting.

STI:s ekonomi är nästan helt beroende av det ekonomiska stödet från våra stödmedlemmar och vänner. Övrigt regelbundet stöd får vi endast från Kyrkostyrelsen och från våra medlemsorganisationer. Kyrkostyrelsen gav i fjol 1500 € för bok- och tidskriftsinköp till vårt teologiska bibliotek. STI:s nio medlemsorganisationer stöder vår verksamhet årligen med 27 000 euro.

Vi tackar varje stödmedlem för ert värdefulla stöd till STI:s verksamhet! Vi uppmanar er att också komma ihåg vårt arbete och våra studerande i bön!

KRISTEN APOLOGETIK I FÖRÄNDRING

DEN RATIONELLA APOLOGETIKENS EPOK

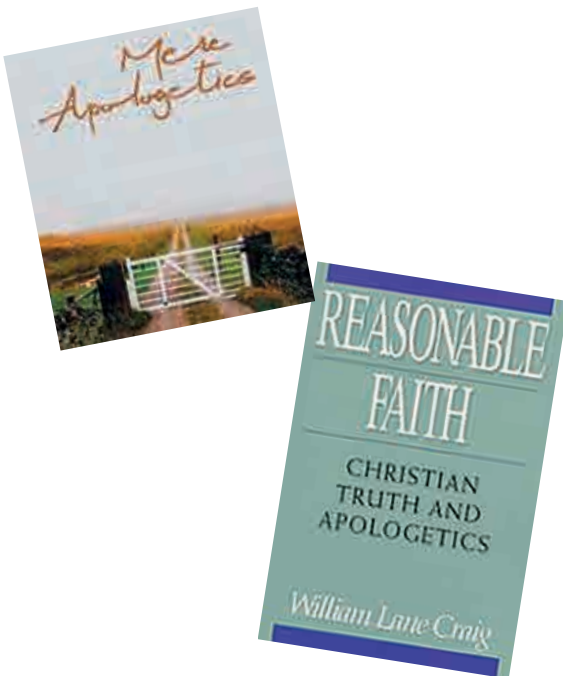
Vad är kristen apologetik eller kristet trosförsvar? Ett vanligt svar är att apologetik handlar om att rationellt försvara den kristna tron. I läroboken om kristen apologetik *Reasonable Faith* definierar världens mest kända apologet William Lane Craig apologetik som den gren inom teologin som rationellt rättfärdigar den kristna tron. Definitionen greppar något väsentligt i hur kristen apologetik har förståtts och praktiserats under 1900-talet.

Upplýsningen ledde till att människan reducerades till en intellektuell varelse som fri från Gud och med hjälp av den vetenskapens objektiva metod finner säker kunskap om verkligheten. Denna kunskap eller sanning måste vara förnuftig. Rudolf

Bultmann sade att den moderna människan inte vilar förrän hon funnit en rationell (bort)förklaring till miraklen. Vetenskapen och hela verkligheten underordnades den filosofiska naturalismen. Därför kunde man säga att vetenskapen motbevisat Guds existens eller visar att mirakel inte förekommer.

I denna modernistiska värld var kyrkan tvungen att reflektera över det rationella i kristen tron och trons förhållande till vetenskapen. Den liberala teologin accepterade upplysningens kristendoms-kritik men försvarade den kristna trons fortsatta existens genom att reducera den till upplevelser eller definiera den som etik. Grundansatsen i denna ”apologetik” kommer fram i hur de gamla protestantiska statskyrkorna fortsättningsvis tvångsmässigt omdefinierar den kristna tron utefter växlande modevärderingar i tron att man så säkrar den kristna trons acceptans och existens.

Andra motsatte sig modernismens vetenskaps- och förnuftstro. Craig och många andra kristna apologeter försöker påvisa att god vetenskap är på den kristna trons sida. De grundar gudsbevis på vetenskapliga rön. Dikotomin mellan tro och vetenskap ifrågasätts genom att lyfta fram den filosofiska och metodologiska naturalismens problem. Enkelt uttryckt försvarar man den kristna tron med rationella argument och genom att påvisa att den kristna tron är rationell men alternativen irrationella.

APOLOGETIKEN I EN POSTMODERN KONTEXT

Postmodernismen ifrågasätter upplysningstidens förnuftsnormativitet. Numera anser man att människans förstånd, språk och förnuft är alla tids- och kulturbundna. Postmodernismens inflytande har lett till att man ifrågasätter den rationella apologetiken. En del kritiker säger att den kristna tron har försvarats mot modernismen på modernismens villkor och med modernismens egna medel. Rationella försvarsförsök är felaktiga och direkt farliga. Andra är mindre polemiska: även om vi kan presentera rationella skäl för den kristna tron efterfrågas de inte av den postmoderna människan. Vi måste finna andra sätt att berättiga tron.

Den postmoderna kontextens påverkan syns väl i Alister McGraths bok *Mere Apologetics*. McGrath säger att kristen apologetik handlar om att effektivt kommunicera trons centrala teman till en icke-kristen värld. Han förskjuter tyngdpunkten från att formulera goda argument till att kommunicera argumenten på ett förståeligt sätt. Följaktligen betonar McGrath att man behöver lära känna sina åhörare. Det i sin tur bestämmer hur man försvarar den kristna tron. Om åhörarna inte frågar om den kristna tron är förnuftig, skall vi inte heller presentera en rationell motivering. Viktigare än argumenterande apologetik är förklarande eller förtydligande apologetik d.v.s. att berätta vad den kristna tron faktiskt är eller inte är. Det innebär att översätta kristendomen till "folkspråket" med begrepp och bilder som en icke-kristen kan förstå. McGraths kontextualiserande apologetik vill presentera kristendomens estetiska och affektiva berättigande. Den

APOLOGETIKEN BLIR AKTUELL NÄR TRO OCH OTRO MÖTS.

kristna tron måste berättas på ett sådant sätt att den visar sig vara förtrollande och förklaringskraftig. Apologeten måste lyfta fram evangeliets skönhet och godhet så att evangeliet kan locka postmoderna människor. Apologeten bör sträva efter detta med hjälp av berättelser, exempel och bilder.

Kristen apologetik går igenom en omvälvande period där den söker efter nya sätt att försvara kristendomen i ett postrationellt sammanhang. Vighet hör till apologetikens grundläggande förutsättningar. Apologetiken blir aktuell när tro och otro möts. Otron ändrar ständigt form redan i en avgränsad kontext men i ännu högre grad när man rör sig från en tidsperiod eller kultur till en annan. Då måste också de apologetiska tillvägagångssätten variera. Målet, att försvara det kristna evangeliet, förblir detsamma men medlen förändras.

TEXT OCH ÖVERSÄTTNING:
VESA OLLILAINEN

TUOMAS ANTTILA: ”DISKUSSIONEN OM RELIGIONS UNDERVISNINGEN ÄR POLARISERAD”

Tuomas Anttila, teologie magister, hemma från Satakunda och pappa i en tvåspråkig Helsingforsfamilj, arbetar som religionslärare vid ett svenskspråkigt högstadium i södra Helsingfors. I sitt arbete som religionslärare inspireras han av elevernas kunskapsörst och av diskussionerna han har med dem. Vid årsskiftet kom Tuomas Anttila med i STI:s styrelse.

RELIGIONSUNDERVISNINGEN I FÖRÄNDRING

Enligt Anttila får man med nuvarande modell för religionsundervisningen i huvudstadsregionen och i andra tillväxtcentra räkna med att de elever som har luthersk bakgrund klart kommer att minska, eftersom antalet dop minskar. Samtidigt ökar antalet elever som har livsåskådningskunskap och islamsk religionsundervisning.

- I samband med att man förnyar läroplanen kommer man sannolikt att gå över till gemensam livsåskådningsundervisning, helt eller delvis, förutspår Anttila.

- Självt förespråkar jag partiell samundervisning, på så sätt att olika övertygelser och minoritetsreligioner bibehåller rätten till egen undervisning i statliga skolor.

Enligt Anttila är den diskussion som förs om religionsundervisningen polariserad. Den förs också långt utgående från fantasin - utan kännedom om undervisningens nuvarande status eller lärostoffets innehåll.

- Livsåskådningskunskapen kan beskrivas som neutral och som ett religionsvetenskapligt alternativ, även om den kunskap som erbjuds om religioner och kristendom är tunn. De som förespråkar ett gemensamt livsåskådningsämne har sinsemellan mycket olika uppfattningar om läroämnets innehåll, något som leder till att det är väldigt frustrerande att följa med diskussionen.

KRISTEN FOSTRAN I SKOLAN

Enligt Anttila kan man i religionsundervisningen behandla det kristna kulturarvet och t.ex. bibelkunskap men det är egentligen inte kristen fostran. Anttila tycker att utvecklingen i de stora städerna är förvirrande eftersom församlingarna har kommit överens med skolorna om att församlingarnas morgonsamlingar ändras till konfessionslösa eller

närmast allmänhumanistiska.

- Jag anser att samarbetet mellan barnen och hemförsamlingarna är ett naturligt uttryck för en positiv religionsfrihet. Att religionsutövning lyser helt med sin frånvaro är också det en stark signal om religionens plats i barnens och familjernas vardag, där ju skolan är en viktig del, slår Anttila fast.

- Å andra sidan har jag också varit med om att planera konfessionslöst program för de elever som inte deltar i skolgudstjänsterna. Man måste respektera båda förhållningssätten i skolan och i samhället.

TVÅSPRÅKIG EVANGELISK

Anttila verkar som frivillig förkunnare i den svenskspråkiga Evangeliföreningen eller SLEF och är också ansvarig för att sortera och sälja de frimärken som doneras till förmån för missionsarbetet. Han hjälper också till med de praktiska arrangeman- gen kring de egna gudstjänsterna i Heliga Hjärtats kapell i Helsingfors.

- I kölvattnet efter min finlandssvenska, österbottniska fru har också jag blivit en

tvåspråkig evangelisk. Jag har ändå inte glömt mina ungdoms- och studieår i Sley, säger Anttila.

SLEF fyllde ifjol 100 år och den ursprung- ligen tvåspråkiga Evangeliföreningen fyller i år 150 år.

- I SLEF har man under de senaste åren insett behovet av egna gudstjänster och också gjort nya satsningar på arbetet i södra Finland, 2/3 av alla finlandssvenskar bor ju längs sydkusten.

TILL STI REDAN UNDER GYMNASIETIDEN

Anttila berättar att han besökte STI första gången när han ännu var i gymnasiet.

- Under studietiden deltog jag STI:s fö- reläsningar och i studentrådets verksamhet, där blev jag bekant med Eero Junkkaala och speciellt Timo Eskola. Jag satt ett par perioder i STI:s styrelse som studerandere- presentant. Jag har i flera år fungerat som SLEF:s ombud vid STI:s vår- och höstmöte och på så sätt följt institutets verksamhet ur arbetslivets synvinkel.

Anttila är med i många förtroende- organ, både i lokalförsamlingen (Petrus församling), i bostadsbolaget (Helsingfors stads bostäder AB) och i Religionslärnarnas förbund (SUOL ry).

- Genom dessa uppdrag har jag under årens lopp fått förståelse för t.ex. ekonomi- och avtalsfrågor. Förhoppningsvis kan jag ge vidare av mitt kunnande i diskussionerna i STI:s styrelse, utan att glömma frågor som berör religionsundervisningen. Framför allt vill jag hålla fast vid STI:s lutherska lärogrund, summerar Anttila.

INTERVJU: SANTERI MARJOKORPI
FOTO: TUOMAS ANTTILAS ARKIV
(ÖVERS. TOMAS KLEMETS)

STI FIRADE 35 ÅR

STI:s 35-årsfest firades lördagen 28.1 i Lutherkyrkan i Helsingfors. I programmet ingick en intervju med STI:s första generalsekreterare Eero Junkkaala, musik av Eero Pihlava och Aino-Maija Halminen, tal av ordföranden i STI:s styrelse Lauri Vartiainen, de studerandes frågesport samt andakt av generalsekreterare Santeri Marjokorpi. Utöver detta sjöng man sånger, åt tårta och träffade människor och stödmedlemmar som varit med i STI:s arbete. Festen blev varm och minnesvärd. Vi vill tacka alla som var på plats. Om du inte kunde komma kan du ännu se festen på STI:s YouTube-kanal.

Eero Junkkaala konstaterade i sin intervju att man på 80-talet stod i beråd att grunda något slag av egen teologisk undervisning. Den liberala utvecklingen på universitetet och Heikki Räisänens

bibelteologi ledde till att man grundade STI i slutet av 80-talet.

Enligt Junkkaala var det viktigt att STI:s bakgrundsorganisationer hade en tillräcklig teologisk samstämmighet innan STI grundades. Det hölls överläggningar i tre års tid och som en följd av dessa kom STI:s teologiska samarbetsdokument till. Man bad först Simo Kiviranta att leda STI, men han avböjde. Då sade Aimo Kymäläinen att vi måste nog välja den där Eero. På det här sättet kom Eero Junkkaala att bli den som ledde STI. Efter detta blev Olavi Rimpiläinen styrelsens ordförande.

Lauri Vartiainen sade i sitt tal att man vid grundandet av STI var oroliga för att kunskapen som man hade fått i fakulteten skulle krossa övertygelsen som man hade fått i hemförsamlingen eller i väckelserörelsen och därmed också den ursprungliga

LAURI VARTIAINEN, STI:S
STYRELSEORDFÖRANDE TALAR

GENERALSEKRETERARE SANTERI MARJOKORPI SAMTALAR MED STI:S
GRUNDARE, EERO JUNKKAALA

arbetssynen och kallelsen. Man försökte lösa problemet. Enligt Vartiainen har STI:s insats i teologutbildningen varit betydande under 30 års tid. STI:s föreläsningar har samlat flera tusen studeranden, som nu verkar i församlingar, kristna organisationer och i olika samhällliga uppdrag. STI gav de studerande ett alternativ inom exegetiken. Följden har varit en utveckling av det kritiska tänkandet och ett öppnande av fönster till världen.

STI har enligt Vartiainen alltid haft ett större inflytande på den offentliga diskussionen i kyrkan än organisationens storlek. Trots det ser Vartiainen den kyrkohistoriskt viktigaste betydelsen vara att STI har fungerat som ett gemensamt förenande forum för väckelserörelser och väckelserörelserns organisationer. Enligt Vartiainen förstod yttre instanser redan i början att grundandet av STI ledde till uppkomsten av kyrkans konservativa takorganisation.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI
FOTOS: SANTERI MARJOKORPI
OCH KIRSI KURU
(ÖVERS. LEIF ERIKSON & FREDRIK KLEMETS)

EERO PIHLAVA UPPTRÄDER

STUDERANDE EETU LEHTINEN
INVIGER I FRÅGESPORTENS HEMLIGHETER

FESTFOLKET PÅ KAFFE

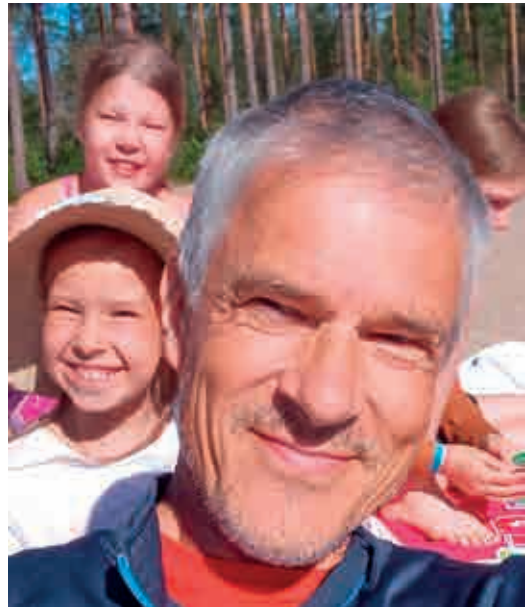
NÄR JESUS ÄR HEMMA

Hem till Jesus kommer man genom både fönster och dörrar. Den texten har alltid talat till mig. Jesus bodde som vem som helst av oss. Hans hem är prototypen för ett kristet hem, dit gäster och hjälpbehövande är välkomna. Vid dörren frågar ingen om man kan sin Bibel eller om man har bara kommit för att få titta på under.

Och vilka behöver hjälp? Alla som kom. Särskilt nämns "några skriftlärda". I huset händer säkert samma saker som Markus har skrivit om några verser tidigare – sjuka botades, onda andar drevs ut och de förbjöds att tala, och hela tiden såg folk på vad som hände och grubblade på vad det kunde vara.

Det var bra att också de skriftlärda var där, för deras "tjänst" var att tolka livet i ljuset av Guds ord och inför folket göra uttalanden om vad som hände. Men nu hade de ett problem, ett osynligt problem. När de orena andarna inte fick tala om att Jesus var "Guds helige" och använda det för sina egna syften, så började själafienden att tala till de att skriftlärda sinnen. De började tänka på Jesus som en som hädar Gud.

Husets herre bestämmer vad man talar om i huset. Denna kända princip var sann också i det Heliga Landet. Vi ser, att Jesus inte gav själafienden muntur genom de skriftlärda, ens i deras sinnen. Av alla hjälpbehövande var just de skriftlärda mest i behov av hjälp. Hjälpen kan komma bara från Guds ord, för hemma hos Jesus fick bara Ordet självt tala. Jesus hjälper dem genom att utmana deras tankar och beskyllningar. Jesus tar deras tankar öppet

fram och svarar dem genom att visa sin gudomlighet genom ord och under. Den gång var kvällen fullkomlig: de skriftlärda förstod vem Jesus var! Stunden slutar underbart, för den lame gick i väg som en frisk man så att alla förundrade sig och prisade Gud och sade: "något sådant har vi aldrig sett".

TEXT OCH FOTO: VESA
PÖYHTÄRI, VERKSAMHETSLEDARE
FÖR UTLANDSMISSION /
LAESTADIANERNAS
FRIDSFÖRENINGARS FÖRBUND

(ÖVERS. CHRISTIAN PERRET)

ETT STORT TACK TILL ALLA SOM TOG DEL I STI 35-ÅRSFESTEN!

Teologiska Institutet firade sina 35 år lördagen den 28.1 i Lutherkyrkan i Helsingfors. Under festen samlade vi in en kollekt som uppgick till 1068,43 euro. Ett tack till alla som deltog. Denna festkollekt fortsätter i form av en insamling. Du kan om du vill delta i den genom att använda vårt allmänna referensnummer 42754 och betala in en valfri summa till något av våra gävkonton eller via Mobile Pay till nummer 51533.

PIXABAY.COM / ÖVERS. CHRISTIAN PERRET

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank

Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda

generalsekreterare Santeri Marjokorpi
sekreterare Kirsi Kuru
sakkunnig i teologi Vesa Ollilainen

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesalar.

Öppet under perioderna kl. 9–16.
Jour vid behov.

Styrelsens ordförande

Tom Säilä, Luth. Evangeliföreningen i Finland
(fr.o.m februari).

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Såningsmannen, Bedjarörelsen i Västra Finland, Finlands ev. luth. Student- och Skolungdomsmission, Finlands ev.luth. Folkmission, Luth. Evangeliföreningen i Finland, Finska Bibel-institutet, Sv.Luth. Evangeliföreningen i Finland, Laestadianernas Fridsföreningars Förbund och Missionsförbundet "Rauhan Sana"

Finansieras av frivilliga bidrag.

Medlemsavgift för understödande medlemmar:

50 €/år (studerande gratis, kollektiv 100 €).

Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland RA/2020/1362 som började 1.1.2021 och är giltigt tills vidare.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*.

Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print)

ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
KAJSANIEMIGATAN 13 A
00100 HELSINGFORS

Posti Green

PÄRMBILD: VINTERLANDSKAP
(TAPANI HELLMAN / PIXABAY.COM)

BAKBILD: FRÅN VÅRTERMINENS ÖPPNINGS-
FÖRELÄSNING (KIRSI KURU)

DÄRFÖR VÄNTAR HERRE PÅ, ATT FÅ VISA ER NÅD, DÄRFÖR ÄR HAN UPPHÖJD
FÖR ATT VISA ER BARMHÄRTIGHET. (JES. 30:18)